

чифлика несвоеврѣменно и безъ да извѣсти на опрѣдѣленото врѣме господаря, такъвъ се осъждалъ да му заплати всичкитѣ станали врѣди и загуби¹⁰⁵. Но всички тѣзи наредби, които сж издадени отъ държавнитѣ власти, не били въ състояние да унищожятъ ангаритѣ и да запазятъ земледѣлцитѣ отъ произволитѣ на чифликъ-сайбиитѣ, които постоянно увеличавали, както наема, така и повиноститѣ. Иречекъ говори, че въ плодороднитѣ земи българскитѣ чифчии давали на господаритѣ половината отъ всички земни произведения, а пъкъ за по-слабитѣ плащали една трета¹⁰⁶. Въ Македония пъкъ, споредъ сжществующитѣ сега наредби и обичаи за изполищата, земледѣлцитѣ, слѣдъ като искаратъ десетъка, даватъ на господаритѣ половината отъ всички продукти, които сж длъжни да прѣнесатъ тамъ, къдѣто послѣднитѣ посочатъ. При това сж длъжни вънъ отъ района на чифлицитѣ безплатно да работятъ десетъ дни на частнитѣ имоти на господаритѣ, да имъ доставятъ най-малко четири кола дърва и да изпълняватъ и много други повиности¹⁰⁷.

§ 27.

Свободни.

Свободни себри били ония селяни, които живѣли въ собствени домове и работили свои имоти, за които плащали данъкъ само на държавата, въ чиято полза изпълнявали разни повиности. Въ византийскитѣ хрисовули се говори още и за нѣкои свободни люде, които не били записани въ държавнитѣ списъци¹⁰⁸. Въ старитѣ

¹⁰⁵ Арнаудовъ Хр. С. Пълно събрание на държ. закони, II, 304—312.

¹⁰⁶ Иречекъ К. Пжтувания, 180.

¹⁰⁷ В. Вечерна поща, г. V, бр. 905, 906.

¹⁰⁸ Флоринскій Т. Памятники, 127—128.